

Entistä monipuolisempi perusoppikirja kehitystaloustieteestä

Michael P. Todaro: Economic Development. Fifth Edition. Longman Group Limited. Singapore 1994.

Johdannoksi

Vuonna 1994 ilmestyi uusi ajankohtaistettu 5. oppikirjapainos "Economic Development" ("in The Third World", 4. painoksessa) kehitystaloustieteen tunnustetulta pitkän linjan kehittäjältä ja tutkijalta, New Yorkin yliopiston taloustieteen professori Michael P. Todarolta. Todaron perusoppikirja on kautta historian maailman eniten myydyimpiä kehitystaloustieteen oppikirjoja. Ensimmäisen painoksen nyt klassikoksi muodostuneesta oppikirjastaan Michael P. Todaro julkaisi jo vuonna 1977. Kirja on käännetty jo kahdeksalle eri kielelle - viimeksi eestin kielelle. Milloinkahan saamme oman suomen kielisen laitoksen?

Professori Michael P. Todaron esittämän määritelmän mukaan kehitystaloustiede on taloustieteen keskeinen osa-alue, jonka tutkimusteemoihin kuuluvat kehitysmaiden köyhyys,

väestön kasvuun liittyvät kysymykset, epätasa-arvokysymykset, maaseudun kehitysongelmat, globaali ympäristökriisi ja kansantalouksien velkaongelmat. Nämä kaikki kehitystaloustieteen klassiset teemat käsitellään Todaron monitieteisyyttä painottavassa oppikirjassa. Todaron mukaan kehitystaloustieteen keskeisiin ja ajankohtaisiin tutkimusongelmiin kuuluvat 1990-luvulla: (1) Talouden kriisiytyminen Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa, (2) nopean talouskasvun ja kehitysprosessin tutkimus Tyynenmeren alueella ja (3) Itä- ja Keski-Euroopan sosialististen suunnitelmatalousmaiden talouskehityksen nykyongelmat. Nämä maailmantalouden alueelliseen kehitykseen liittyvät teemat ovat yli 700 sivuisen "Economic Development"-kirjan keskeistä antia. Michael P. Todaron kirja on pedagogisesti suunniteltu oppikirjaksi taloustieteen perustutkimtoa varten.

Kehitystaloustieteen vanhat virtaukset ja uudet tuulet

Michael P. Todaron jo klassikoksi muodostunut kehitystaloustieteen oppikirja sisältää kaksi

täysin uutta lukua edelliseen neljanteen painokseen verrattuna. Uudet luvut ovat "Ympäristö ja kehitys" ja "1990-luvun haasteet". Uudet luvut Todaron oppikirjassa kertovat siitä, että ympäristökysymysten rooli kehitystaloustieteellisessä keskustelussa on korostumassa ja että 1990-luvulla maailmantaloudessa on odotettavissa sellaisia uusia kehityspiirteitä, jotka edellyttävät täysin uuden tyyppistä kehitystaloustieteellistä keskustelua niin kutsuttujen menetettyjen 1970- ja 1980-luvun jälkeen. Ympäristönäkökulman integroiminen osaksi taloudellista päätöksentekoa ja kehitystaloustieteen "työkalupakkia" on Michael P. Todaron kirjassa otettu ajankohtaisena haasteena vastaan.

Täysin uutena antina professori Michael Todaron teoksessa ovat myös 18 maan kehityksen maaprofiilit Afrikasta (Nigeria, Uganda, Kenia, Egypti, Ghana, Saudi Arabia), Aasiasta (Intia, Malesia, Bangladesh, Pakistan, Kiina, Filippiinit, Taiwan, Etelä-Korea) ja Latinalaisesta Amerikasta (Brasilia, Meksiko, Venezuela, Jamaika). Uutta antia neljanteen vuonna 1992 julkaistuun painokseen verrattuna ovat myös neljä maakohtaista vertailevaa case-tutkimusta: (1) Argentiinaa ja Etelä-Koreaa käsittelevä ja vertaileva neljä eri kehitysstrategista lähestymistapaa erittelevä tapaustutkimus, (2) Bangladeshia ja Nigeriää käsittelevä vertaileva köyhyyspolitiikan eroja erittelevä tapaustutkimus, (3) Thaimaata ja Filippiinejä käsittelevä kauppastrategiaa analysoiva vertaileva tapaustutkimus sekä (4) Puolan ja Chilen yksityistämiskemuksia arvioiva kriittinen tapaustutkimus.

Professori Michael Todaron kirjassa täysin uusi temaattinen teoksen läpäisevä ulottuvuus edelliseen neljanteen painokseen verrattuna on naisten rooli kehityksessä, joka on yhdistetty kirjan jokaiseen lukuun osaksi kehitystaloustieteen eri keskusteluteemoja. Naisten rooli kehityksessä on yhdistetty Todaron oppikirjassa

köyhyiden ongelmaan, väestön kasvuun, kaupungistumiseen, koulutukseen, maatalouspolitiikkaan ja ympäristökysymykseen. Ratkaisu on toimiva ja erityisesti monitieteellisestä näkökulmasta arvioituna hyvin perusteltavissa. Todaro korostaa kehitystaloustieteen uuden sisällöllisen kehityksen arvioinnissaan selvästi ympäristökysymysten ja sosio-kulttuurillisten kysymysten lisääntyntä merkitystä kehitysprosessien syvälliselle ymmärtämiselle ja selittämiselle 1990-luvulla.

Oppikirjan sisällöllisestä annista

Professori Michael P. Todaron laatiman järjelmäisen oppikirjan sisältö uusitun painoksen kappalejaottelun perusteella on seuraavanlainen: Osa I: Periaatteet ja käsitteet; 1. Taloustiede, instituutiot ja kehitys, 2. Kehitysmaiden erityiset ja yhteiset piirteet, 3. Kehitysteoria: vertaileva analyysi ja 4. Historiallinen taloudellinen kasvu ja vertaileva kehitys: opetus ja vastakkainasettelut; Osa II: Ongelmat ja kansallinen politiikka; 5. Ongelmat ja politiikka: Kansalliset ongelmat, 6. Väestön kasvu ja taloudellinen kehitys: syyt, seuraukset ja vastakkainasettelut, 7. Työttömyys: Teemat, ulottuvuudet ja analyysit, 8. Urbanisaatio ja maaseutu-kaupunki -muuttoliike: Teoria ja politiikka, 9. Maaseudun rakennemuutos ja maaseutukehitys, 10. Ympäristö ja kehitys ja 11. Koulutus ja kehitys; Osa III: Ongelmat ja kansainvälinen politiikka; 12. Kauppateoria ja kehityskokemukset, 13. Kansainvälinen rahoitus, Kolmannen maailman velka ja makrotaloudellinen vakautuspolitiikka, 14. Kauppapolitiikkakeskustelu, viennin edistäminen, tuontisubstituutio ja taloudellinen integraatio, 15. Suorat yksityiset investoinnit ja ulkomainen apu: Vastakkainasettelut ja mahdollisuudet; Osa IV: Mahdollisuudet ja näköalat; 16. Suunnittelu, 17.

Rahoitusjärjestelmä ja finanssipolitiikka, 18. Kriittiset ongelmat 1990-luvulla: Uusi riippumattomuus, globaalit ympäristöuhkat, Afrikan alamäki, Itä-Euroopan talouskehityksen murros sekä maailmankaupan ja rahoitusjärjestelmän voimakas globalisoituminen; Käsitesanasto; Tekijäviitteet. Teoksen sivumäärä on 717 sivua, joten kokonaisuudessaan oppikirja voi toimia myös esimerkiksi kehitystutkimuksen harjoittajien ja kehitysyhteistyötä harjoittavien asiantuntijoiden käsikirjana. Kirjasta saa totuudenmukaisen kuvan siitä missä tilassa kehitysmaiden kehitysprosessi on.

Verrattuna edelliseen neljanteen painokseen Todaron laatimassa uudistetussa painoksessa "Economic Development (in the Third World)" ensimmäiset kolme kappaletta on kirjoitettu täysin uudelleen. Ensimmäinen kappale määrittelee kehityksen sisältöä (edellisessä painoksessa kappale 3) ja kappale 2 erittelee rakenteellisia kehityskysymyksiä (edellisessä painoksessa kappale 1). Kappale kolme luo ajankohtaistetun katsauksen kehitysteorioihin ja jättevöittää käsittelyllään järkälemäisen kirjan koko Osaa I. Kappalet 6 ja 7 (Väestökeskustelu- ja Väestötalous -kappalet) on Todaron 5. uudistetussa painoksessa muokattu täysin uudeksi yhtenäiseksi kappaleeksi "Väestön kasvu ja taloudellinen kehitys: syyt, seuraukset ja vastakkainasettelut". Tässä uudistetussa muodossaan Todaron oppikirjan 6 kappale on huomattavasti paremmin jäsennelty kuin edellisen neljännen painoksen erilliset toisistaan irralliset kappalet.

Kappale 16, joka käsittelee kehityksen suunnittelua on kirjoitettu kokonaan uudelleen. Tässä uusitus kappaleessa Todaro painottaa kansantalouden markkinareformiin liittyviä kysymyksiä ja valtion roolin kriittistä uudelleen arviointia. Tässä suhteessa suunnitelmatalousmaiden markkinareformit ovat selvästi vaikut-

taneet Todaron oppikirjan painotuksiin. Kappaleessa korostetaan pragmaattisuutta ja ideologisten ylilyöntien vaarallisuutta markkinareformien toteutuksessa yhteydessä. Pragmaattisuudessaan kappale 16 on suositeltavaa luettavaa myös suomalaisille markkinatalouden "uudistajille".

Kappale 17, joka käsittelee rahoituspolitiikkaa, on radikaalisti uudistettu. Uutena merkittävänä ominaispiirteenä verrattuna edelliseen painokseen on huomion kiinnittäminen asevarustelumenojen kansainvälisiin rahoitusjärjestelmiin. Tämä uudistus lisää huomattavasti oppikirjan sisällöllistä ja analyttistä antia. Käytettiinhan esimerkiksi vuonna 1990 YK:n tietojen mukaan 885 biljoonaa dollaria asevarusteluun, josta summasta kehitysmaat käyttivät yhteensä 123 biljoonaa dollaria. Kylmän sodan vastakkainasettelun päättyminen luo monia mielenkiintoisia tutkimusaiheita maailman asevarustelutalouteen. On merkille pantavaa, että tämä jakso on uusi osa Todaron "Economic Development" -teosta.

Myös kappale 18 "1990-luvun kriittisistä kysymyksistä" sisältää koko joukon uusia teemoja, joita ei käsitelty edellisessä painoksessa. Tärkeimmät uudet kehityspoliittiset teemat ovat Rio de Janeiron UNCED-sopimukseen liittyvä keskustelu, talouden syvä kriisi Saharan eteläpuolisessa Afrikassa sekä Itä-Euroopan talousuudistusten arviointi.

Uudet ja ajankohtaistetut oppikirjaan valitut talousteorian kehitykseen liittyvät teemat ovat : (1) Uusi kasvuteoria, (2) inhimillisen kehityksen indeksin (ns. Human Development Index, HDI) käyttö YK:n kehitysohjelmissa, (3) tuotantotekijämarkkinoiden ja maataloustuotannon toimintojen kokonaisvaltainen integrointi maailmantaloudessa, (4) makrotaloudellisen epätasapainon ongelmat sekä Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston rakenneso-

peutusohjelmat, (5) kehitysmaiden velkaongelman mahdolliset tulevaisuuden ratkaisuvaihtoehdot, (6) muodostumassa olevien maailmantalouden kauppablokkien kasvava merkitys globalisoituvassa maailmankaupassa ja rahoitusjärjestelmissä sekä (7) monikansallisten yritysten muuttuminen globaaleiksi tuotantokeskittymiksi ja tapahtuneen maailmanmarkkinoiden keskittymisen vaikutus Kolmannen maailman tilaan. Nämä uudet esille nostetut asiat kertovat paljon nykykehitystaloustieteen suunnasta 1990-luvulla.

Merkittävä uudiste edelliseen painokseen verrattuna on se, että kirjan kaikki taulukot on korjattu Yhdistyneiden Kansakuntien uusimpien tilastojen mukaisiksi. Erityisesti uudistetussa taulukoissa on käytetty hyväksi vuosittain ilmestyviä YK:n inhimillisen kehityksen raportteja (Human Development Reports) ja niiden sisältämiä tietoja. Uudistetussa oppikirjassa on päivitetty n. 60 kuviota ja reilusti yli 80 taulukkoa. Jokaisen kappaleen loppuun on lisätty uusin oppikirjan teemaan liittyvä kehitystaloustieteellinen kirjallisuus ja keskeiset ar-

tikkelit. Jokaiseen kappaleeseen sisältyy harkittu pedagoginen workshop -tyyppisen harjoitustyön muotoon kirjoitettu loppuyhteenvedo. Yhteenvedo tarjoaa mahdollisuuden työstää itenäisiä lisäselvityksiä kehitystaloustieteen alaan kytkeytyvistä teemoista. Kirjan sisältö on pedagogisesti arvioituna harkittu ja kertoo omaa kieltään Todaron taloustieteen opetustaidosta. Kirja käy hyvästä pedagogisesta esimerkistä monille taloustieteilijöille. Teosta täydentää oma opettajan manuaalikirja (Instructor's Manual).

Professori Michael Todaron uusin painos kehitystaloustieteen oppikirjasta "Economic Development" on siinä määrin voimakkaasti uudistettu ja ajankohtaiseksi saatettu painos suhteessa vuoden 1992 painokseen verrattuna, että professori Michael P. Todaron klassisen oppikirjan 5. painoksen käyttö kehitystaloustieteen oppikirjana on hyvin perusteltavissa yliopistojen ja korkeakoulujen koulutusohjelmissä.